

Qui mana a l'Iran?

El líder suprem, Ali Khamenei, talla les ales al president reformista, Hassan Rohani.

© The Economist

Sobre els carrers bruts i plens de cotxes de Teheran, la caòtica capital de l'Iran, hi ha en marxa una nova campanya de cartells. Al costat dels trets amenaçadors del líder suprem de l'Iran, l'aiatol·là Ali Khamenei, en turbant negre, trobem eslògans que alaben les virtuts de l'"economia de resistència". Sembla que el règim no està preparat per deixar que s'acabin els temps aïllacionistes de les pitjors confrontacions de l'Iran amb Occident.

Els qui esperaven que l'acord nuclear signat el juliol passat entre l'Iran i sis potències mundials reforçaria els reformistes en detriment dels conservadors religiosos ja no ho veuen tan clar. L'acord, amb el qual s'havia convençut

Khamenei que es reactivaria una economia estancada amb la fi de les sancions internacionals i reintegrant l'Iran al sistema financer mundial, de moment no ha donat els resultats esperats. I han començat les crítiques.

És veritat que les exportacions de petroli iranià han crescut un 60% des de l'aixecament formal de les sancions, al gener. Delegacions comercials iranianes i occidentals van amunt i avall, però l'Iran malda per repatriar els guanys i per convertir el seu memoràndum d'entesa en contractes. Si bé el secretari d'Estat nord-americà, John Kerry, insisteix que hi ha via lliure per comerciar legítimament amb l'Iran, fonts del Tresor asseguren que tots els negocis que "toquin" els Estats Units –per exemple comerciar amb l'Iran en dòlars– corren el risc d'incomplir les sancions que els

Estats Units encara no han aixecat si involucren entitats relacionades amb l'exèrcit o els Guardians de la Revolució. Tenint en compte l'opacitat de l'Iran, això podria implicar qualsevol empresa d'una mida considerable.

Sense assegurances fiables, els grans bancs, espantats per l'enorme multa de 9.000 milions de dòlars imposada a BNP-Paribas el 2014, se'n mantenen allunyats. La xarxa de transaccions bancàries mundial SWIFT ha estat reconnectada amb l'Iran, però encara està adormida: és "una autopista reconstruïda que no fa servir ningú", diu un funcionari iranià. Els qui visiten l'Iran encara han de portar grans quantitats de diners en metàl·lic, perquè no s'accepten les targetes de crèdit internacionals.

Els gestors de fons que pensen en l'Iran, exultants fa un any quan es va

LLUITA ENTRE KHAMANEI I ROHANI. El líder suprem Khamenei (amb turbant negre) s'ha tornat en contra del Govern del president Hassan Rohani (turbant blanc). El líder suprem intenta reconduir el president, però Rohani no es deixa doblegar, enfortit pel convenciment que representa el sentiment popular.

ors, que els fons congelats per Govern estrangers s'alliberarien amb promptitud i que el creixement augmentaria fins a un 8% anual. “Ens pensàvem que recuperàrem les relacions amb els bancs immediatament després de l'acord”, diu el governador del banc central, Valliollah Seif. Molts homes de negocis reprenen la burla del líder suprem: “Com és que no van negociar el procés de reintegració financera: quins bancs transferirien els actius congelats, per quin valor i quan?”, es pregunta un analista de mercat, indignat. Els assessors de Khamenei llancen acusacions d'incompetència i sospiten que Rohani ha caigut a la trampa nord-americana.

El líder suprem intenta reconduir el president. Alguns dels viatges de Rohani previstos a l'estranger, entre ells a Bèlgica i Àustria el mes passat, s'han cancel·lat a última hora. “Els insto a venir i veure-ho vostès mateixos”, va dir el governador Seif, rondant inversors en un congrés a Londres aquest mes. Però els occidentals que l'oficina del president ha convidat a l'Iran veuen com les reunions són bloquejades pels homes del líder suprem. Fa poc Khamenei va criticar l'ensenyament de l'anglès, fet que va desinflar l'esperança pública que es posi fi a l'aïllament de la revolució.

Khamenei també recorre a la força: “No sigueu vergonyosos”, va exhortar no fa gaire uns 7.000 policies infiltrats, mobilitzats per fer complir els codis puritans; tot i que els costums del país s'acosten més als de l'Àsia central que als del món àrab, de segregació per sexes. (El “matrimoni blanc” –el terme per designar les parelles no casades que viuen junts– és cada cop més habitual.) Una nova tongada d'activistes ha sigut empresonada, entre ells periodistes, persones que vetllen pels drets humans i models que havien aparegut en xarxes socials sense el vel. “L'imperi”, diu un diplomàtic a Teheran, “intenta contraatacar”.

Rohani no es deixa doblegar. Enfortit pel convenciment que representa el sentiment popular, el president avui

sembla més aviat un líder de l'oposició, tot i que havia sigut director del Consell de Seguretat Nacional i que és un clergue islàmic. Juntament amb el seu vice-president, es distancia de la qüestió de l'“economia de resistència”; insisteix en les virtuts de l'anglès i de pivotar cap a un compromís econòmic mundial. Això vol dir que els butlletins de notícies poden ser esquizofrènics. Titulars que celebren els acords comercials més recents al costat d'atacs fulminants del líder suprem contra els plans d'Occident d'“inculcació colonialista”.

No obstant això, a penes és una lluita equilibrada. Beyt-e-Rahbar, el quarter general del líder suprem, comanda les forces armades, el cos de la Guàrdia Revolucionària, amb 128.000 efectius, la xarxa d'espies, les enormes empreses de propietat estatal que dominen l'economia, el poder judicial, els tentaculars mitjans estatals i els organismes que aproven i veten els òrgans electes. Les decisions presidencials són diluïdes o senzillament ignorades pels funcionaris nomenats pels predecessors de Rohani. Fins i tot el gabinet és una coalició, i hi ha ministres prudents amb la privatització.

Algunes persones de l'ala de Rohani creuen que no canviarà gaire res abans de la mort o retirada de Khamenei (té 76 anys i es creu que pateix càncer de pròstata). Llavors i tot, potser les coses no millorarien. Aquesta setmana va sortir a les notícies que un veterà conservador de Teheran, l'aiatol·là Ahmad Jannati, havia estat nomenat cap de l'Assemblea d'Experts, la qual escollirà el pròxim líder suprem quan sigui el moment.

“Rohani creu en la liberalització econòmica, però aquestes idees no traspuen piràmide avall”, diu un membre de la cambra de comerç de l'Iran. I malgrat l'èxit de Rohani, que ha incrementat marcadament el nombre de parlamentaris reformistes, el president encara no té majoria al Majlis després de les eleccions del febrer i de la segona volta de l'abril. Entre 80 i 85 indepen- →

arribar a un primer esborrany de l'acord nuclear, ara lamenten la falta de negoci. Els inversors nord-americans que viatgen l'Iran ni tan sols deixen la seva targeta de visita per por de possibles repercussions. A pesar de l'estabilitat de l'Iran en una regió volàtil, de la seva població –amb bona formació–, de la desenvolupada xarxa de carreteres i del seu potencial com a centre econòmic, la majoria de companyies occidentals continuen considerant tòxic el país. Pocs tenen l'esperança que hi hagi cap canvi abans de les eleccions nord-americanes, i potser tampoc durant molts mesos després.

Pel que sembla, Khamenei s'ha tornat en contra del Govern del president Hassan Rohani. A Rohani li semblava que l'acord atrauria ràpidament 50.000 milions de dòlars en inversions exteri-

MOLTS OBSERVADORS ES PREGUNTEN SI KHAMENEI PERMETRÀ A ROHANI PRESENTAR-SE PER A UN SEGON MANDAT L'ANY QUE VE

→ dents mantenen l'equilibri de poder, i es poden decantar tant per Khamenei com per Rohani. Quan un servidor va visitar el parlament fa poc, un predicador hi feia sermons sobre els perills dels espies anglesos.

Tanmateix, hi ha uns quants senyals esperançadors: tres quartes parts de l'anterior problemàtic hemicicle han perdut l'escó, entre ells Gholam Ali Haddad-Adel, un veterà lleialista i parent pròxim de Khamenei. El contingent de clergues ha caigut a un 6%: la meitat de les últimes eleccions, el 2012, i una desena part de la força que va obtenir a les primeres eleccions postrevolucionàries, el 1980. Per primera vegada, al Majlis hi ha més dones que clergues.

Khamenei ha guanyat totes les lluites de poder que ha afrontat, també les que va lliurar amb els predecessors de Rohani a la presidència, el radical Mahmud Ahmadinejad i el reformista Muhammad Khatami (Khamenei va prohibir que el seu nom aparegués per escrit). Però el líder sembla més malhumorat que abans. Rohani té el suport de l'aiatol·là Ali Akbar Hashemi Rafsanjani, una figura influent i experimentada. Després de l'última prova de míssils balístics, programada per fer fracassar un dels viatges a l'estranger de Rohani, Rafsanjani va escriure a Twitter que l'Iran faria més bé de dialogar que no dur a terme proves de míssils. "Aquells que diuen que el futur està en les negociacions i no en els mis-

sils o són ignorants o són uns traïdors", va contestar-li un irat Khamenei.

Tant han empitjorat les coses que ara molts observadors es pregunten si Khamenei permetrà a Rohani presentar-se per a un segon mandat l'any que ve: el seu Consell dels Guardians de la Revolució, escollit a dit, podria decidir vetar-lo. El problema de Khamenei és que no hi ha una alternativa clara. Per falta d'algú més afí a ell, està arreglant les seves diferències amb Ahmadinejad, potser amb l'esperança que l'ex-president pugui recuperar el seu toc populista. Tot i que la classe mitjana iraniana culpa Ahmadinejad de malgastar els diners dels anys del boom del petroli, els iranians pobres recorden un temps d'ajuts econòmics generosos i la reconstrucció de santuaris xiïtes, com l'opulenta mesquita de Jamkaran, a Qom. "Quan fa gires per les províncies, Ahmadinejad és deu cops més popular que Rohani", insisteix Hamid Reza Tareghi, home de confiança de Khamenei que titlla els seguidors de Rohani de contrarevolucionaris.

Qassem Suleimani, cap de la legió estrangera de la Guàrdia Revolucionària, la força del Quds, sona com a possible candidat. Suleimani és popular entre els reformistes i entre els conservadors, ja que ha liderat la lluita contra els gihadistes sunnites a l'Iraq i Síria. Però l'entrada en política pot costar a la Guàrdia Revolucionària el seu líder més popular.

El mateix electorat pot perdre l'interès. Si bé els iranians van acudir a les urnes massivament en els últimes eleccions, les darreres accions de Khamenei demostren els límits del vot a l'hora de determinar el rumb de l'Iran. I les perspectives de canvi des de l'interior tampoc no inspiren gaire esperança. En una avinguda del basar de Teheran, un arrugat venedor ambulat ven te en un carretó i compara el regnat del Xa amb el dels actuals governants. Oblideu-vos de la gent, diu l'home, tots aquests només s'esforcen per manar ells. ●

Traducció d'Arnau Figueras

CAÏM i SECRETA DÀLIA
de JOSEP-RAMON BACH
PREMI OCTUBRE 2015

JOSEP-RAMON BACH
Caïm

JOSEP-RAMON BACH
Secreta dàlia

NOVETATS 314
Edicions Tres Quatre
València

Pots seguir-nos a
Facebook i Twitter

Visita la nostra botiga virtual
en www.tresiquatre.com